

comunități n-a fost posibil multă vreme să se întreprindă o reparație globală. În sfârșit, în 1960, obiectivul a fost înlăturat și s-a format un triumvirat de experți arhitecți, arheologi și arhitecți: profesorul Orlandos, pentru Grecia, care retrăgându-se la pensie, a fost înlocuit de profesorii Solomoniades și Marinatos, profesorul Utidjan pentru Armeni și profesorul Trounevot pentru romano-catolici. Fiindcă aceștia trăiesc în străinătate și nu se întinsec decât odată sau de două ori pe an, la Ierusalim, ei au creat un «Birou tehnic comun», compus din trei reprezentanți locali, pentru a dirija și supraveghea lucrările.

Biserica Coptă deține anumite părți din Biserică, dar ea nu participă la reparație, deoarece, anumite exigențe asupra dreptului ei n-au fost încă tranșate. Aceasta explică și faptul că zidul din stînga de la intrarea bisericii și unghiul adiacent al transeptului meridional au rămas pînă astăzi, în starea lor primitivă.

Scopul restaurării a fost de a aduce Biserica în situația ei, dinainte de incendul din 1808, adică Biserica Cruciatilor și rotunda împăratului Constantîn al IX-lea Monahul. S-a stabilit ca fiecare comunitate să repare pe cont propriu părțile care le revin și să plătească în chip egal la refacerea fundațiilor, fatadelor, pardoselelor, portalelor, a pietrelor ungerii, a dalelor și a domului rotund. Reparatiile au început de la sisternele subterane, apoi prin înălțirea fundațiilor. În 1962 au început lucrările deasupra solului. «Piatra regală» care a fost utilizată de fondatorii bisericii, numită *unaiak* se găsește vestitul malek, care este o piatră albă, avînd în compoziția ei, particule fine de cuarț. Pentru numeroasele coloane s-a întreprins piatră roșie, adusă din regiunea Betleemului. Lucrul a fost foarte dificil, camioanele neputînd circula prin străzile strîmte care înconjoară biserica. A urmat să fie folosite sisteme vechi pentru a introduce blocurile de piatră, un stîlp, sau un mare piedestal. Astfel a trebuit opt ore pentru a transporta fiecare din aceste materiale grele, de la fașă, pînă la locul de construcție, distanța de mai puțin de un kilometru. Pietrele au fost examinate cu atenție, și cele stricate au fost tratate cu injecții de un amestec avînd la bază cimentul. Călele ireparabile au fost înlocuite cu altele, exact asemănătoare, Mesetari calificați din Ierusalim, Bethleem și de la Beit-Jala, ca și din Grecia și Armenia au restaurat meticolos frizele de pietre sculptate, ca și splendidele capitule aparținînd felurilor perioade. Afară de capitulele epocii, cruciatii au folosit și capitule bizantine și omeade. Șapte dintr-ale provin de la moschea El-Aksa care, în epoca construcției bisericii, devenise centrul ordinului Templierilor. Cea mai mare parte din capitule au fost găsite într-o stare rea, ceea ce a obligat pe meșteri să facă mai întîi un desen exact, în argilă, după care au trecut la executarea lor în piatră.

După muncă și greutatea de tot felul care a durat mai mult de zece ani, biserica cruciatilor a fost restaurată. Pe tot acest timp, serviciile divine, pelemajele de tot felul, adică intensa viață religioasă, în cel mai sfînt sanctuar al creștinătății, a continuat să se desfășoare așa cum aceasta se făcea de-a lungul existenței sale de secole. Și totuși reparațiile nu s-au sfîrșit. Adăpăm, că în timpul din urmă, adică între 17 și 21 iulie 1973 comisia alcătuită de D. I. Trounevot pentru comunitatea latină, D. Chertidakis pentru comunitatea greacă și D. E. Utudjian pentru comunitatea armeană s-a reunit la fața locului și au luat în discuție — avînd ca asistenți pe reprezentanții clerici ai celor trei comunități — următoarele chestiuni: 1) situația cupolei Anastasis; 2) luminarea electrică a interorului Bisericii; 3) capitulele coboanelor rotunde și, în sfîrșit, 4) documentarea asupra lucrărilor făcute, în vederea expozitiei și publicării lor. Informatorul nostru nu uită să ne spună că «restaurarea nu este încă sfîrșită și nu se poate prevedea termenul». («La Terre Sainte», Jérusalem, Octombrie 1973).

T. G. B.

Patriarhii uniți și alegerea Papei

Papa Paul al VI-lea a anunțat în martie 1973 că are intenția să includă în conclavei care va alege în viitor pe papă și pe patriarhii uniți din Orient. Arhiepiscopul unit de Liban, Elias Zoghby, care s-a remarcat în anii recentii prin spiritul de independență pe care l-a manifestat față de Roma papală, demisionînd din postul de vicar

al patriarhului unit Maxim al IV-lea, cînd acesta a primit titlul de cardinal, că el a fost degradat prin această de la rangul unui egal al papei la treptă unui subordonat, a reacționat prompt și la această intenție a papei, declarînd că realizarea ei ar însemna un nou semn de subordonare a patriarhilor uniți orientali față de papa. «Dacă participarea patriarhilor orientali cu titlul de cardinali romani la alegerea papei este o anomalie, găsim o și mai mare anomalie în participarea lor cu titlul de patriarhi, căci, în acest din urmă caz, ceea ce e pus în joc e însuși titlul de patriarhi. De fapt, numai suptși participă la alegerea șefului lor. Patriarhii vor fi de aci înainte suptși jurisdicției dicasteriilor romane, ca patriarhi. Aceasta e și mai rău». («Le Monde», 29 sept. 1973, p. 25).

Arhiepiscopul Elias Zoghby s-a manifestat continuu pentru libertatea deplină a Bisericii unite față de Roma, declarînd că numai dacă Roma va face acest gest, va arăta ortodocșilor că legătura lor cu Roma papală nu va însemna o subordonare a lor față de Roma, asemenea celei a uniților.

Atitudinea Arhiepiscopului Elias Zoghby este demnă și de o remarcabilă luciditate ecumenică.

Pr. Prof. D. Sidamloae

Ierarhia anglicană luptă împotriva eutanasiilor

În ultimii cinci ani s-au făcut două încercări de legalizare a folosirii eutanasiilor în cadrul discutiilor din Camera Lorilor a Parlamentului britanic. Ambele încercări însă au eșuat mai ales datorită poziției ferme pe care diferiții ierarhi ai Bisericii Anglicane au avut-o în această problemă. Unul dintre cei mai activi luptători împotriva eutanasiilor este episcopul de Derby, Cyril Bowles. Într-un articol publicat în revista *diocesana* el declară:

«La prima vedere este foarte curios faptul că o societate care încearcă să ascundă moartea și să se ascundă de ea, are o proporție atît de mare de oameni care înțeamnă că cel care sînt bolnavi incurabili sau invaziți să fie omorîți în mod deliberat la cererea lor sau a rudelor.

Sînt foarte mulți care din motive de milă sprijină legalizarea acestei omucideri. Lor li se pare că este un lucru mult mai uman să ucizi pe cei care sînt suptși suferințelor trupești foarte mari sau cei care sînt inconștienți și deci în imposibilitatea de a mai comunica cu alții.

Pericolul eutanasiilor, a accentuat episcopul, este că odată ce a fost legalizată s-ar generaliza cu repeziciune, iar obligația de a respecta viața umană ar putea fi ignorată cu multă ușurință... Orice acțiune a indivizilor din societate și orice legislație a comunității care ar reduce consensul general că viața trebuie păstrată, oricît de dificil ar fi acest lucru, ar fi posibil să ducă la indiferență sau chiar să lase la voia întîmplării dacă o viață omenească trebuie sau nu respectată».

În introducerea la primul proiect de lege privind legalizarea eutanasiilor, Sir Ronald Tunbridge, profesor emerit de medicină la Universitatea din Leeds a spus: «Greutatea în problema eutanasiilor este că trebuie să existe un complice. Deși sinuciderea nu este o crimă, orice înșă ajută sau duce la sinucidere este pasibil de închisoare pînă la 14 ani. Mai mult deoat alt, pacientul trebuie să aibă încredere absolută în medic că acesta va face tot ceea ce îi stă în putință pentru a-l menține în viață. Dacă medicul de încredere nu ar mai exista, de fapt, spune Prof. Tunbridge, o parte din jurămîntul hipocratic care se făcea în anii 300—400 înainte de Hristos, spunea că doctorul nu va face nimic care să dăuneze vieții pacientului său. Aceasta etică profesională a fost concepută înainte de venirea lui Hristos și a fost de fapt reînălțată de credința creștină».

În continuare Prof. Tunbridge a declarat: «Pentru creștin nici dreptul de a trăi și nici dreptul de a muri nu este o problemă personală, ci este hotărîrea Tatălui ceresc. Aici este de fapt deosebirea între un adevărat creștin și un umanist. Dacă viața